

Економічні науки

УДК 657.6.001(477)

Богданова Марія Валентинівна

магістр

Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ

Богданова Мария Валентиновна

магистр

Харьковского торгово-экономического института КНТЭУ

Bogdanova Maria

Master of the

Kharkiv Institute of Trade and Economics of KNTEU

Науковий керівник:

Антонова Олена Вікторівна

кандидат економічних наук, доцент

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ
ПОСЛУГ В УКРАЇНІ**

**ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА АУДИТОРСКИХ
УСЛУГ В УКРАИНЕ**

**THE MAIN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE MARKET OF
AUDIT SERVICES IN UKRAINE**

Анотація. Стаття присвячена сучасним проблемам, тенденціям розвитку ринку аудиторських послуг в Україні. Проаналізовано питання законодавства України з питань аудиту. Проведено аналіз аудиторської діяльності в Україні 2015-2017 рр.

Ключові слова: аудит, ринок аудиту, аудиторські послуги, аудиторська діяльність.

Аннотация. *Статья посвящена современным проблемам, тенденциям развития рынка аудиторских услуг в Украине. Проанализированы вопросы законодательства Украины по вопросам аудита. Проведен анализ аудиторской деятельности в Украине 2015-2017 гг.*

Ключевые слова: *аудит, рынок аудита, аудиторские услуги, аудиторская деятельность.*

Summary. *The article is devoted to modern problems, trends of development of the market of audit services in Ukraine. The issues of the Ukrainian legislation on audit issues are analyzed. The analysis of audit activity in Ukraine for 2015-2017 is carried out.*

Key words: *audit, audit market, audit services, audit activity.*

Постановка проблеми. Аудит на сьогодні є важливою складовою підприємницької діяльності, оскільки дозволяє своєчасно виявити порушення вимог законодавства, ресурси для збільшення прибутковості, контролювати господарські процеси підприємства. Саме тому якісний ринок аудиторських послуг – це актуальне питання для України. Це дозволяє завжди мати під рукою повну інформацію про те, яким чином в даний момент йдуть справи на підприємстві.

Діяльність аудиторів значною мірою залежить від економічних умов в країні. На даному етапі економічного розвитку України якість аудиторських послуг знаходиться на низькому рівні. Оскільки, законодавча база України кожного року переживає ряд змін, сектор послуг, які може надавати аудитор значно розширюється, а користувачі аудиторських послуг віддають перевагу не перевірці аудитора у більшості випадків, а - кінцевому контролеру.

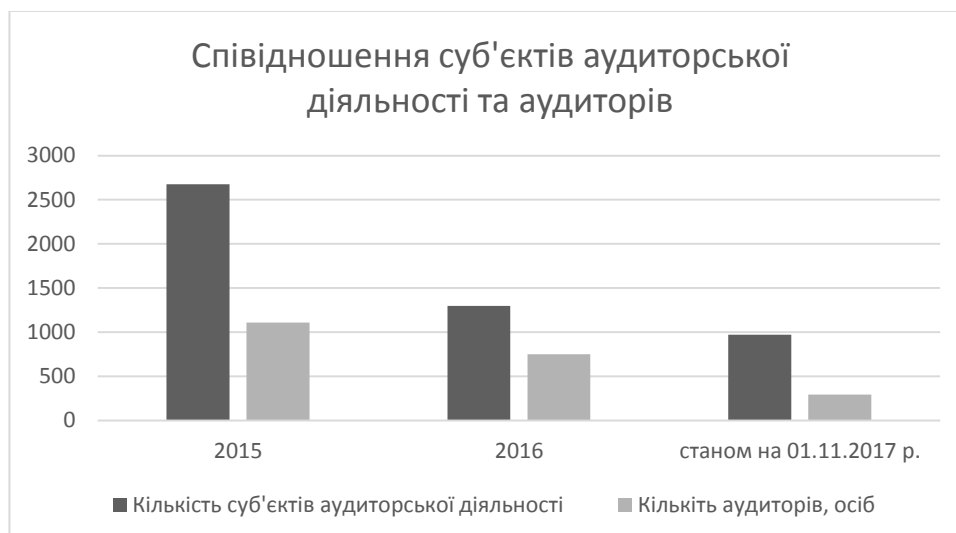
Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх працях вчені та дослідники розкривають суть аудиту, технології проведення його на

підприємстві, намагаються знайти шляхи удосконалення ринку аудиторських послуг та перейняти міжнародний досвід. Вагомий внесок в розвиток аудиторської діяльності зробили: Т.Г. Камінська, Н.І. Дорош, О.А. Петрик ті ін.

Постановка завдання. Головною метою дослідження є аналіз сучасних тенденцій розвитку ринку аудиторських послуг та рентабельність аудиторської діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аудиторську діяльність в Україні регулює ЗУ «Про аудиторську діяльність». Цей нормативний акт сприяє підвищенню якості, протидії корупції, посилює конкуренцію між аудиторами, захищає від змов управлінського персоналу з аудитором, підвищує незалежність аудитора, а також здійснює інші заходи щодо розвитку аудиту в країні.

Нині ринок аудиторських послуг зазнає змін. В розрізі років значно зменшується кількість суб'єктів аудиторської діяльності, порівнюючи 2015 та 2016 роки на 54,47% і 2016 з 2017 роками на 25,27%. Істотно також відбувається зменшення аудиторів на 32,43% та 95,61% відповідно (Рис.1).

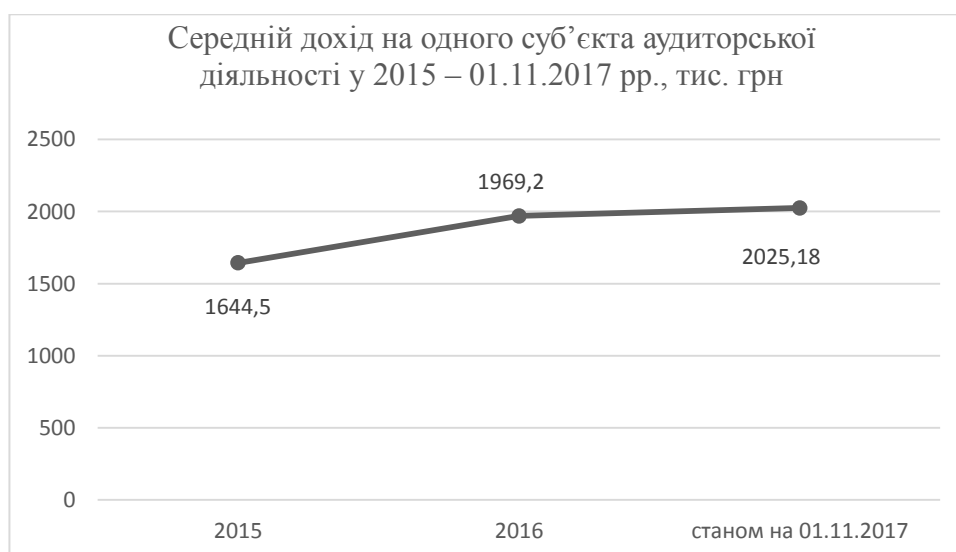

Рис. 1. Співвідношення суб'єктів аудиторської діяльності та аудиторів 2015- 01.11.2017 рр.

Така тенденція обумовлена тим, що з кожним роком підвищуються вимоги стосовно отримання аудиторського сертифіката, вартість підготовчих курсів для складання аудиторського іспиту зростає, а також постійними змінами у податковому законодавстві, підвищенню оподаткування, і як наслідок зменшенням суб'єктів підприємницької діяльності.

Проте незважаючи на таку статистику обсяг доходу аудиторів зростає. У 2016 році середній дохід аудитора становив 1969,20 тис. грн., що на 16,5% більше ніж у 2015 р. Обсяг доходу аудиторів станом на 01.11.2017 р. у порівнянні з 2016 роком збільшився на 3% и становить 2025,18 тис. грн. (Рис.2).

Ці показники обумовлені зростанням конкуренції між аудиторами, інфляцією в країні, технологією проведення аудиту. Дохід аудиторів збільшується завдяки супутнім послугам, які він надає, а також проведення курсів, участь у семінарах та інші професійні послуги. Досить мала кількість суб'єктів аудиторської діяльності займаються лише послугами аудиту, насамперед із-за того, що допоміжні послуги користуються більшим попитом і невибагливі.

Рис. 2. Середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності у 2015-01.11.2017 рр., тис. грн.

Існує певна структура наданих аудиторських послуг станом на 01.11.2017 рр. (Рис. 3).

Рис. 3. Обсяг замовлень за видами послуг станом на 01.11.2017 р.,%

В умовах нинішньої економічної ситуації в країні та сформованого попиту аудиторська фірма задля того щоб витримати конкуренцію повинна спеціалізуватись не тільки на аудиті.

Спостерігаються зміни в структурі наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності, порівнюючи 2015-2017 рр.

Таблиця 1

Порівняльна структура замовлень за видами послуг

Показник	Обсяг наданих послуг, тис. грн.		Структура, %		Темп приросту
	2015	01.11.2017	2015	01.11.2017	
Всього по Україні надано послуг	1761202,60	1973102,30	100	100	
Завдання з надання впевненості	771840,10	847171,10	43,82	42,94	9,76
Супутні послуги	125215,10	125031,90	7,11	6,34	-0,15

Інші професійні послуги	861244,70	998564,40	48,90	50,61	15,94
Організаційне та методичне забезпечення аудиту	2902,70	2334,90	0,16	0,12	-19,56

Найбільш питому вагу в структурі займає послуга завдання з надання впевненості. Це перевірка документації підприємства з загальноприйнятими стандартами. Результатом такої перевірки є інформація - аудиторський звіт.

Ми бачимо позитивну тенденцію зростання цієї послуги. Це зумовлено тим, що в процесі діяльності компанія стикається з необхідністю документувати всі операції, які були нею проведені, вони відображаються в різного роду документах бухгалтерського обліку. Це дозволяє завжди мати під рукою повну інформацію про те, яким чином в даний момент йдуть справи на підприємстві.

Документування операцій проходить у кілька етапів. Спочатку всі операції відображаються в так званих документах первинної стадії – договори, товарні чеки, накладні і так далі. Потім інформація з цих документів переноситься в більш узагальнені реєстри, а звідти – в звіти.

Головною метою складання таких звітів є надання користувачам даної інформації повної картини життя компанії для прийняття тих чи інших управлінських рішень. Природним є те, що бухгалтерам властиво помилятися або ненавмисно змінювати дані. Тому, з метою недопущення помилок або шахрайства, проводиться аудит фінансової звітності.

Не меншим попитом користуються інші професійні послуги які надає аудитор. Як бачимо їх частка у 2017 році зросла на 1,7 % Це може бути консультації з питань податків, абонентське обслуговування з питань бухгалтерського обліку, юридичні консультації в області оподаткування, планування прибутковості підприємства, визначення інвестиційної привабливості, інтелектуальні послуги тощо.

Супутні послуги, які надають аудитори набули непомітного зменшення на 0,77 %, це може пояснюватись тим, що деякі їх види тепер носять професійний характер. На сьогодні до таких послуг відносять: процедури підготовки фінансової інформації і погодження таких процедур.

Проте ці показники стосуються України в цілому. У різних регіонах показники попиту на послуги будуть значно відрізнятись. Це залежатиме від підприємницької активності в регіоні, платоспроможності суб'єктів господарювання, їх розуміння професійності надання послуг. Наприклад, більший попит на аудиторські послуги мають такі міста, як Київ, Харків, Одеса та інші промислові центри. У цих регіонах спостерігається найбільший відсоток попиту на аудиторські послуги та безумовно дохід аудитора буде також переважати.

Висновки. Аудит фінансової звітності виступає важливим етапом її підготовки для оприлюднення та надання широкому колу внутрішніх та зовнішніх користувачів бухгалтерської інформації про ефективність господарської діяльності суб'єктів підприємництва. Застосування на практиці аудиту фінансової звітності підприємств надасть можливість звести до мінімуму властивий аудиторський ризик та ризик невиявлення, що, в свою чергу, дозволить уникати появи істотних помилок та реальніше оцінювати фінансово-майновий стан підприємства.

Виявлено, що національне законодавство потребує вдосконалення і приведення його до міжнародних стандартів. Це дозволить зробити систему аудиту прозорою, підвищити її якість, відкрити доступ українським аудиторам до європейського ринку праці, поліпшить рівень довіри до цієї професії, оскільки, на даному етапі аудиторська справа викликає недовіру з боку замовників.

Література

1. Дорош Н. І. Розвиток аудиторської діяльності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів / Н. І. Дорош // Економіка. – 2015.– №10 (175). – С. 17-23.
2. Звіти Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів. [Електронний ресурс / Режим доступу : <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu>
3. Про аудиторську діяльність : Закон України від 01.05.2016 р. № 3125-ХІІ [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України : від 16.07.1999 р. : №996-ХІУ. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>